

at løsne disse Baand? Jeg vilde betænke mig to Gange paa med en Lov om tvungent borgerligt Ægteskab at gaa ud i Landet og sige: Nu have vi løsnet et af de Baand, der binde Kirken og det borgerlige Samfund sammen. Og nu skal I til at lære at sætte Skel imellem, hvad der er borgerligt og hvad kirkeligt, thi det have I ikke forstaaet før. Skulle vi, som i Særdeleshed repræsentere den jævne menige Mand, ikke tage Hensyn til hans Anskuelse paa dette Omraade! Og hans Anskuelse er den, at han paa dette Punkt ønsker Frihed til at vælge; han ønsker ingen Tvang her. Jeg er sikker paa, at det er den Del af Befolkningen, der har særligt Krav paa Støtte og Deltagelse, der rejser dette Krav, nemlig den allermest jævne Befolkning paa Landet. Vi maa gøre os det klart, at der her ikke foreligger et af Livets Krav, men kun en Doktrin, som har været forfægtet med stor Dygtighed for nogle Aar tilbage, og som forfægtes stadig med aftagende Dygtighed.

Naar man lægger Mærke til den Begrundelse for det borgerlige Ægteskab, som findes i Kirkekommissionens Betænkning af 1868, og den, som findes i den sidst afgivne Kirkekommissionsbetænkning, ere de rigtignok meget vidt forskellige. Hvor var der ikke Frejdighed i de gamles Syn paa Sagen, Haab og Frimodighed! Men her er der helt igennem en vigende og tvivlraadig Holdning. Man mærker jo i det hele taget, at Tvivlen er kommen ind. Kirkeraadets Indstilling gør jo et Indtryk af Tvivlraadighed, Usikkerhed og Ængstelighed. Man sporer her, at Kirkeraadet er sammensat saa mærkeligt, idet der kun er saa faa i Raadet af egentlige Lægmænd, som sidde i praktiske Stillinger. Grunden dertil var jo den, at der blev vist en vis Paatrængenhed fra en enkelt Side. Største Delen af Raadets Medlemmer var Teologer eller hørte i hvert Fald til Halen af Teologerne. Havde man ikke der savnet saa stærkt jævne Lægmænd fra praktiske Stillinger, vilde vist nok de syttens Tal være vokset, og vi havde da faaet en Indstilling, der i denne Henseende havde udvist mere Sikkerhed. Der er i Landstingets Mindretals Betænkning Udtryk, som jeg ikke kan lade være at knytte et Par Bemærkninger til. — Det ærede Medlem for Maribo var inde paa det samme Spørgsmaal. Denne Betænkning fastholder den Overbevisning, at det tvungne borgerlige Ægteskab er mest i Overensstemmelse med Ægteskabets Natur og Historie. Ja, er

det nu ogsaa det, er det saa sikkert? Man har bestemt Ægteskabets Natur paa den Maade, at man har sagt: Ægteskabet er et borgerligt Forhold, derfor skal det civile Ægteskab være obligatorisk. Saaledes sagde f. Eks. Grundtvig, medens man fra andre Sider hævder, at Ægteskabet er et kirkeligt Forhold. Det er ingen af Delene, højtærede Forsamling! Nej, Ægteskabet er et eksisterende Livsforhold, man maa bøje sig for, og som ligger forud baade for Borgersamfundet og Kirken, men begge disse have fra de tidligste Tider haft den allerstørste Interesse i at omgærde Ægteskabet med alle de gode Bestemmelser, de kunne finde paa. Det er i deres Interesse, at Ægteskaberne her i Landet ere gode og stærke.

Det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds sagde, at det Forslag, der er kommet ned til os fra Landstinget, løser paa ingen Maade det Problem, der er stillet os, men jeg maa bede ærede Medlemmer lægge Mærke til det Udtryk, Taleren brugte: at det er et Problem, vi skulle løse. Det er ikke Livets Krav, som komme ude fra Befolkningen med Vægt og forlange at blive opfyldte. Det er Problemer, Doktriner, stendøde Læresætninger, man har bidt sig fast i. Man har ikke villet tage Hensyn til det praktiske Liv, som det foreligger. Var der saadanne Krav ude fra den store Befolkning, alvorlige og berettigede Krav, vilde ingen, som sagt, være villigere end jeg til at imødekomme dem. Men der er ikke noget saadant paa Færde, og maa vi ikke erkende med Taknemmelighed, at Ægteskaberne her i Landet have været meget gode og stærke? Det er dog Hovedspørgsmaalet, Livsforholdet er Hovedspørgsmaalet, ikke om det kan lykkes at løse et eller andet Problem. Det ærede Medlem for Maribo er jo et saa levende Udtryk for den af ham omtalte Sammenblanding, og det netop paa Grund af hans Embedsstilling, at han nødig skulde komme her og tale om at løsne det paa et enkelt Punkt. Hvorfor skal man i det hele taget løsne denne Sammenblanding, der hidtil har vist sig velsignelsesrig for Folkelivet, naar man derved blot kan komme til noget teoretisk rigtigt, men ikke til noget praktisk godt, noget, der vil blive hilst af Befolkningen med Glæde og Taknemmelighed? Det gjaldt om, sagde det ærede Medlem for Maribo saa kønt, at give Kejseren, hvad Kejserens er, og Gud, hvad Guds er. Maa jeg spørge det ærede Medlem, om „Kejseren“ egentlig har noget at klage over i de 100 Aar siden